

Корнійчук Я. А., здобувач, Велінець П. В., викладач (Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука, м. Рівне)

ВІДРОДЖЕННЯ КОЗАЦЬКИХ ТРАДИЦІЙ НА ВОЛИНІ ЗА ЧАСІВ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

Після того як Україна стала самостійною державою, відродження національних традицій набуває важливого значення. Козацький рух є складовою частиною історії та культури нашої країни, його відродження потрібне тому що козацькі традиції тісно пов'язані з життям наших предків, адже багато звичаїв, обрядів, які знали слов'яни збереглися саме у козаків. Однак, на жаль, за часів Радянського Союзу вивчення історії України та козаччини зокрема, приділялося не багато уваги. Багато фактів які характеризують з позитивної сторони українців або замовчувалися, або вивчалися взаємопов'язаними з історією Росії, та інших країн виставляючи при цьому російський народ на перше місце, а Україну як би на другий план. Після здобуття Україною незалежності багато в чому нашу історію вдалося відновити. Однак багато фактів лишаються не доведеними й до цього часу. Тому, тепер вчені історики та окремі ентузіасти активно працюють над вивченням історії українських козаків. Нещодавно було створено товариство по захисту пам'яток історії та культури у Рівненській області, робиться аналіз літературних джерел та народної творчості, а також проводяться розкопки з метою відтворення справжніх історичних фактів та подій Української держави.

В першу чергу, цікаво було б знати походження самого терміну «козак». Є декілька версій його визначення, загальноприйнята – означає вільна людина. Однак, російський вчений В. А. Єрашов, який є отаманом російського козацького осередку, наводить свою версію, що «козак» (у російському варіанті «казак») походить від санскриту і означає озброєна людина або воїн [1] та варто було б зазначити досить цікаву українську версію походження слова «козак» розшифрувавши її у відповідності до древньої азбуки Влесовиці, якою користувалися наші предки і якою написана книга Велеса [2]. В першу чергу, слід звернути, що центральна буква «З» читається як «зело» поскільки в слов'ян азбука була образна то буква «зело» означала щось високе, надзвичайне, велике. Буква «К» іноді означала силу, тобто слово «козак» означає – сила Отця, велика духовна сила. Ця версія походження слова відображає більш повну картину його значення, також дає можливість зрозуміти особливості їхньої діяльності. Адже козаки були не просто воїнами, а воїнами сильними духом і глибоко віруючими людьми.

Встановлено також значення елемента козацького одягу – вишиванки, вона вишивалася особливими символами і була як оберег. На ній вишивалися спеціальні знаки, що мали сакральне значення. Шаровари мали також своє практичне значення, вони маскували рух козака, особливо під час удару, а також не стримували рухів в різних площинах, що було дуже важливим при виконанні різних елементів бойових танців, наприклад гопака. Важливим фактом є те, що шаровари були різного кольору, в залежності від статусу козака. Шаровари малинового кольору, які шилися спеціальним способом – практично без швів, носила зазвичай еліта козаків – характерники. Вони ж носили спеціальну зачіску – так званій чуб, або чупер. Тому що наші предки вважали волосся антеною, яка допомагає їм підтримати зв'язок із духовним світом. І чуби вистригалися від тім'ячка, де знаходиться особливий енергетичний центр, через який людина підтримує зв'язок із світлим ірієм. За характерників відомо не багато, адже раніше в довідковій літературі навіть визначення цього терміна не встановлювалося, тому і розповідають багато фантастичних легенд, що не відповідають дійсності. Починаючи з того, що вони могли перетворюватися на тварин і закінчуючи тим, що знали чорну магію. Насправді ж «характерник» це воїн, який володіє ясною польовою зброєю. Вони були елітою війська і у особливо важкі моменти бою могли вирішити його результат. Так сталося під час битви під Берестечком, коли Іван Богун, який був не тільки характерником, а й рахманом найвищої ступені присвяти, вивів козаків з оточення. Це була надзвичайна ситуація, коли вороже військо маючи велику перевагу взяло козаків в облогу. Тоді Богун, будучи головнокомандуючим українського війська, наказав влаштувати переправу через болото зробивши при цьому гать нижче по течії і почав організовано виводити військо з оточення. Лише триста козаків характерників і невеличка частина добровольців залишилися прикривати дорогу від ворога. Не зважаючи на те, що вони всі загинули – завдання своє вони виконали [3]. Ця перемога показує про надзвичайно важливі можливості цих людей, які були сильні духом і відзначалися надзвичайною кмітливістю, що допомагало їм знаходити вихід із безвихідної ситуації.

Волосся на бороді в наших предків дозволялося носити лише високодуховним людям, а саме волхвам та рахманам, тому козаки, зазвичай бороди не носили. Пояс був ознакою воїна. Ця традиція розповсюдилася у різних арміях світу і збереглася до цього часу. Також козаки носили чоботи, які виготовлялися у відповідний спосіб.

Усі вище наведені особливості зовнішнього вигляду козака дуже добре збереглися у народній творчості і свідчать про те, що козаки були високо культурними та освіченими людьми і були добре підготовленими хоробрими воїнами (адже щоб підготувати відповідну форму одягу в залежності до статусу козака потрібно було володіти певними вміннями та

технологіями, які застосовувалися масово, а це означає, що українці були народом, а не якимось там племенем).

Козаків зазвичай готували змалечку у спеціальних школах. В основі навчання був православний світогляд. Насамперед дотримуючись таких законів як: щира віра і любов до творця, любов до ближнього, шанування батьків, не вбивай світлу душу, не кради, не обманюй, не бажай чужого. І максимально викорінюючи такі риси та прояви егоїзму що ведуть до зниження духовності, а саме: ревновість (в широкому розумінні цього слова), агресивність, самовпевненість, самохвальство, лінь, страх, осуд, крик, плач, самодокір. Також виховувалися головні чесноти що ведуть до вдосконалення світлої душі, а саме: любов, скромність (байдужість до слави, та нагород), жертвність, достоїнство, поблажливість (уміння прощати), помічливість, самодостатність, працелюбність, стриманість, милосердя, щирість, безкорисливість, духовне відання, щедрість, та інше. У козаків були священники, які проводили православні обряди, це свідчить про те, що козаки були глибоко віруючими людьми, і при цьому вміли добре захищати свою країну.

За часів проголошення незалежності України було чимало зроблено для відновлення козацьких традицій, зокрема була створена федерація бойового гопака, осередки якої є на Волині.

У Рівному відкрилася школа козацьких єдиноборств, яка заснована відповідно до козацьких традицій зазначених вище. Також вивчаються елементи фізичної підготовки, які використовувалися козаками і базувалися на таких народних танцях як гопак і метелиця та інших іграх та забавах, які також допомагають добре розвинути фізичні якості, що в свою чергу корисно для будь-якого виду спорту та трудової і військової діяльності. Вивчається також володіння традиційною козацькою зброєю, що має важливе психологічне значення. Адже коли юнак бере в руки шаблю, (нехай навіть і тренувальну) він автоматично відчуває себе козаком. При цьому варто зазначити, що вище згадані методи підготовки дають можливість підготувати хороших патріотів нашої держави. Слід зазначити, що школа козацьких єдиноборств працює і в оздоровчому напрямі, зокрема у фізичній реабілітації. Чимало людей з відхиленнями у стані здоров'я завдяки спеціальним методикам покращують свої фізичні властивості.

05 жовтня 1992 року офіційно зареєстровано Рівненський кіш Українського Вільного Козацтва імені Северина Наливайка, що бере активну участь у громадському, політичному житті краю та України.

1. Ерашов В. А. «Русская наука» или казачья нагайка / В. А. Ерашов. – Ростов н/Д. : Феникс, 2000. – («Учебный курс»). – 128 с. **2.** Дем'янов В. О. Велич Дулібї Рось. Суренж / В. О. Дем'янов, О. А. Андреев. – К. : ВЦ ПП «Корлайн», 2007. – 264с. **3.** Мізерний А. Козацькі могили / А. Мізерний. – ТзОВ «Видавничий Дім «Укрпол», 2011. – 157с.